Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Hod wydańnia II. **Dwutydniowik.** *Cana numaru 20 hr.*

NARODNY ZWON

SIALANSKA RABOTNICKAJA HAZETA

ADRES REDAKCYI i ADMINISTRACYI: Wilnia, Hetmanskaja wul. Nr. 4. Redakcyja „NARODNY ZWON“.	№ 9. (12) 30 sakawika 1927 h. Siereda	PADPISNAJA CANA: Na hod 6 zł., na paŭhoda 3 zł., na try miesiacy 1 zł. 50 gr. ZA HRANICU: na hod 1 dalar na paŭhoda 50 centaŭ.

Pa zahadu Kamisara Uradu na m. Wilniu, apošni, Nr. 8 „Narodnaha Zwonu“ skanfiskawany za pieradawicu: „Učora i siahońnia“, abhawarywajučuju školnyja i kulturna-aświetnyja sprawy, za zaciemku u chronicy „Da dziewiatych uhodkaŭ abwieščańnia niezaležnaści Biełarusi“ za karesp. z Baranow. paw.

Na Uschodzie Eŭropy.

Niewialičkaja Łatwija raptam wyklikała strašennaje parušeńnie u-wa ŭsim świecie: łatwijski ŭrad padpisaŭ traktat pryjaźni z swajej mahutnaj susiedkaj—SSRR. Abuŕanyja hetym buržuaznyja dziaržawy Zachodu, kab pamienšyć uražańnie ad hetaha kroku, pašyrali wiestki, byccam traktat padpisany jašče nie całkam, dyj nie abiazwaje jašče dahawaryŭšychsia storon. Ale wiestki henyja akazalisia nie praŭdziwymy. — Traktat padpisany całkom. Nie ŭstanoŭleny akančalna tolki drobnyja „dadatki“ da jaho.

Jak wyjaśniajecca, apošnim taŭčkom, jaki papchnuŭ łatwijski ŭrad na stanoŭčy krok u kirunku parazumieńnia z Radami, akazalisia dobra wiedamyja ŭradu padrychtawańni ŭ Łatwii da fašystoŭkaha pierawarotu, padobnaha da taho, jaki adbyŭsia i dzie inš — pa susiedztwu, a peradusim — u Litwie. Nia treba było ŭradu meć 8 wočaŭ na azadzinie, jak u pawuka, kab—paśla litoŭskich padziej—zwiarnuć uwahu na analahičnuju akcyju kirawanuju ŭ Łatwii tej-ža rukoj, poŭnaj załatych funtaŭ... Dyk łatwijskaj demakratyi, na čale z sacyjał-demakratyčnym uradam, treba było wybirać: abo pakłanicca wajenna-fašystoŭskamu botu, kirawanamu londanskim monoklem (škło na adno woka, jakoje nosić pan Čemberlen), jaki majučy swaje suświetna-palityčnyja mety, hladzić na Łatwiju, Litwu, Polšču i inš. žywyja dziaržawy, jak na šaški šachaŭnicy, dy nie zadumajecca papchnuć ich na śmiarotnuju bojniu, a mo na hibiel u wajnie z Radami; abo, hledziačy na siabie, swoj los i ekanamičnuju zaležnaść ad mahutnaj uschodniaj susiedki, dahawarycca z joj bezpasrednia dy zabiaśpiečyć sabie nia tolki žyćcio i hranicy, ale i haspadarčy dabrabyt. Łatyšy wybrali toje, što ličyli dla siabie bolš karysnym.

Ale, widać, łatwijskaja choć i welmi niačyslenaja, buržuazija hłyboka zaraziasia fašystaŭskaj chwarobaj... „Aboz Wialikaj Łatwii“ raspačaŭ strašennuju ahitacyju proci parazumieńnia z Radami. U krajowaj presie raspačałasia strašenna wostraja kampanija proci traktatu. Adnačasna zawarušylisia i padpolnyja arhanizacyi fašystaŭ, jakija nie pakinuli dumki ab perawarocie. Ab hetym jarka świedčyć niazwyčajnaja dla... ministra zahraničnych spraŭ, aŭtara i abaroncy traktatu z Radami, adozwa, jakaja zaklikaje łatwijskich rabotnikaŭ — stajać na warcie ŭ poŭnaj bajawoj hatoŭnaści, kab u kožny mament raźbić rychtawany ŭ padpolli fašystaŭski zamach. Z hetaha widać, što fašystaŭskaja buržuazija ŭ Łatwii prawakuje amal nia chatniuju wajnu... Nia treba wialikaha sprytu, kab zrazumieć, što hetyja daremnyja wysiłki tolki dalej papchnuć łatwijskuju demakratyju da zbližeńnia SSRR.

Hety paśpiech radawaj dyplamatyi ŭ Łatwii raźbiwaje anhlijski plan wajennaha i ekanamičnaha akružeńnia SSRR, dy adrezańnia jaho ad rešty Eŭropy. Treba dadać, što rada-wa-łatwijski traktat pradbačyć i adychod Łatwii ad Lihi Narodaŭ, što nia mienš niepakoić kiraŭnikoŭ apošniaje... Sprawa ŭ tym, što ŭžo Niamieččyna ŭ Rapalskim Traktacie abiazałasia nia prymać učaścia ŭ wajennaj i haspadarčaj supolnaj akcyi siabroŭ Lihi proci Radaŭ, kali-b Radawy Sajuz byŭ pryznany Lihaj za „winawajcu nowaj wajny“... Na hetaj padstawie Niamieččyna patrebawała, kab

Liha zwolniła jaje ad henaha abawiazku. Ad hetaha strašenna pachisnułasia ŭsia taja „prociradawaja krepaść“, jakaja była pabudawana ŭ łonie Lihi Narodaŭ. A woś ciapier hetki samy „wyniatak“ zrobleny i Łatwijaj, nia kažučy ŭžo ab tym, što wielmi padobny Traktat padpisany z Radami i Litwoj... Hetkim čynam wychodzić, što mahutnaja ženeŭskaja „Pani“... zusim tracić swaje „wdzienki“ — na Uschodzie Eŭropy, dzie pačynajucca ŭpływy niejkaj zusim inšaj, ale nia mienš mahutnaj „Pani“...

Jak ciapier budzie z Estonijaj, ciažka pradbačyć. U Estonii ŭrad—čysta buržuazny, padobny da sučasnaha litoŭskaha. Treba tolki dadać, što estonskaje hramadzianstwa—značna bolš palityčna i haspadarča daśpiełaje i dziela taho bolš niezaležnaje, čym litoŭskaje. Nia treba zabywacca i ab tym, što miž Estonijaj i Łatwijaj istnuje nia tolki ciesnaje haspadarčaje parazumieńnie, ale i — mytnaja unija. A wiedama ŭsim, jakuju ważnuju rolu ŭ dziaržaŭnym abjadnańni Niamieččyny adyhrała mytnaja unija...

Što estonskaje hramadzianstwa pierad usim ćwiaroza zahladajecca na sprawy swajho dziaržaŭnaha bytu i swajej zahraničnaj palityki, ab hetym zusim niadaŭna kazaŭ estonski pasoł u Paryžu p. Pusta—u swajej lekcyi ŭ uniwersytecie im. Karnedžy. Jon daŭ wielmi cikaŭny histaryčny ahlad źmianiaŭšychsia planaŭ abjadnańnia bałtyckich dziaržawaŭ — ad 1919 h. da našych dzion. Śpiarša dyplamatyja bałtyckich dziaržaŭ, stworanych na ziemlach byłoj Rasiei, latucieła dy pracawała nad stwareńniem wialikaha bloku ŭsich dziaržaŭ, jakija ležać nawakoł Bałtyckaha mora: Skandynaŭskich (Šwecyi, Narwehii, Danii), Finlandyi, Estonii, Łatwii, Litwy i Polščy. Paśla niejak wyjaśniłasia, što latucieńni ab Skandynawii treba pakinuć... Paśla stałasia jasnym, što treba pakinuć dumku i ab Polščy, jakaja jakraz wysoŭwała siabie ŭściaž na stanowišča „pawadyra“ Bałtyckaj Unii... Paśla z čatyroch astaŭšychsia dziaržaŭ realna można było hutaryć tolki ab troch, bo Finlandyja adpała... Krychu paźniej niejak addzialiłasia i Litwa i Estonija astałasia tolki z Adnej Łatwijaj, z jakoj i zaklučyła ciesnuju mytna-haspadarčuju uniju... Z reštaj dziaržaŭ (z tryma) padpisany tolki traktaty pryjaźni. „Heta — wielmi skromny rezultat, jaki astaŭsia ad wialikich latucieńniaŭ i planaŭ, ale hety rezultat zatoje — zusim realny“... „Dyk moža, wychodziačy z hetaha realnaha i tryważaha sajuzu z Łatwijaj, można budzie dajšci da niečaha jašče šyrejšaha, ale nia mienš realnaha“...

Z hetaha widać, što ćwiarozy estonski palityk rašuča adkidaje toj fantastyčny dy niebiaśpiečny metad mižnarodnaj palityki, jaki byŭ nakinuty Estonii chworym ramantyzmam niekatorych bałtyckich dziaržawaŭ u 1919 h., a wybraŭ rašuča metad realnaha haspadarčaha intaresu. Kali mieć na ŭwazie, što jakraz ćwiarozaja świedamaść swaich realnych haspadarčych intaresaŭ papchnuła łatwijski ŭrad adkinuć prapanawany jamu niebiaśpiečny metad „baraćby z Radami“ ŭ sajuzie z... Lihaj Narodaŭ i wybrać sajuz z SSRR, — dyk možna pradbačyć, jak pojdzie dalej sprawa adnosinaŭ pamiž SSRR i Estonijaj.

U DOKTARA.

Pierakłała z žydoŭskaha E. Z.

Ja chaču Was paprasić, panie doktar, ab adnoj rečy; kab Wy mianie wy-łuchali. Heta značyć nia maju chwaroby, bo ab hetym my budziem hawaryć paźniej. Ja ŭžo sam wytłumaču, u čym zaklučajecca maja chwaroba. Ciapier ja chaču, kab Wy wysłuchali mianie, bo nia kožny doktar lubić wysłuchać chworaha. Nia z kožnym doktaram možna pahawaryć. Daktary wiedajuć adno: pahladzieć puls, zirnuć na hadzińnik, prypisać recept i ŭziać za wizytu. Wy, ja čuŭ, nie naležycie da tych daktaroŭ. Wy, kažuć, jašče małady doktar, nia honiciesia za hrašyma, jak inšyja daktary. Dziela hetaha ja i pryšoŭ da Was za paradaj adnosna majho żywata. Ja, jak bačycie, čaławiek z žywatom. Chacia-ž pa doktarskaj nawucy, kožny čaławiek maje žywot, ale dobra, kali jon zdarowy, a kali nie? Wy-ž wiedajecie, što čaławiek, kali jon žywie, to jon choča žyć, bo chtož heta choča pamirać? Praŭdu kažučy, ja sam nie bajusia śmierci, bo pieršaje—ja ŭžo pierajšoŭ šosty dziesiatak, pa druhoje—ja taki čaławiek, u katoraha žyćcio i śmierć toje samaje świata, chacia žyć lepš, bo chto heta choča pamirać. Dyj jašče baćka adzinaccacioch dziaciej z žonkaj, choć treciaj, ale žonkaj. Koratka kažučy, sam ja z Kamianca, heta značyć nie z samaha Kamianca, ale z miastečka niedaloka ad Kamianca. Sam ja młynar, maju młyn i z jaho ja žywu, choć mała što ja maju z jaho. Nu, sami padumajcie: za pšanicu treba płacić hatoŭkaj, a muku treba razdawać u kredyt. Weksel tudy, weksel siudy, dyj na dadatak sprawu treba mieć z kabietami. Wy lubicie kabiet? Chto winawat, što u ich bułki drenna spiaklisia? Ja im każu, moža pieč była drenna wytaplena, moža drożdžy byli drennyja, nie! Młynar winawat, bo daŭ drennuju muku. Moža Wy dumajecie, što hurtoŭniki lepš? Adzin čort. Jak prydzie kuplać u kredyt, to taki dobry, taki łaskawy, ale kali prychodzicca płacić, to pačynajecca cety šerah narakańniaŭ. Transport pryjšoŭ zapoźna, miaški padralisia, muka była horkaja i tuchłaja. Adnym słowam, dreń. A hrošy? Pryszlecie, każa, rachunak. Jość nareščie rachunak, prychodźcie zaŭtra. A heta zaŭtra ciahniecca miesiacami. Pačynajuć jaho straszyć pratestam. Nu, a kali jość užo lista i można apisać majemaść, dyk usio pierapisana na imia žonki.

Pieśnia wiaźnia.

Hej, laci maja sumnaja pieśnia,
U kraj rodny z—za krataŭ laci,
Zlisia z homanam tam na pradwieśni,
Ŭ poli kwietačkaj ty zaćwici.

Recham dziŭnym ŭ bary adhuknisia,
Prywitaj darahija pali,
Panad niŭkami žaŭrankam ŭzwisia
Nieharanaj, zabytaj ziamli.

Zakukuj toju šeraj ziaziulkaj
La wakonca da dzietak maich,
Raskažy, što ŭ niawoli tatulka
Dumku dumaje zaŭždy pra ich.

Što jon ptušačkaj wolnaj ŭzlacieŭ by
U padniabieśsia prastoru, kab moh
I adtul choć razok pahladzieŭ-by,
Što twarycca na rodnych paloch.

Z lohkim wietrykam liściki drewaŭ
Kałychaŭ by wiačerniaj cišoj,
Z sałaŭinym źliwaŭsia-b jon śpiewam
Kraj pakutny tym ciešyŭ by swoj.

Dy nia maju ja mocy: biazdolny,
Łancuchami skawany, blady;
Mur syry, niaprytulny, chałodny
Niščyć siły i žyćcia hady...

Dyk choć ty laci, pieśnia—nadzieja,
Pakul ŭ sercy jšče iskra haryć,
Da žyćcia budzi lud kličam śmiełym:
„Jšče žywie Biełaruś i budzie žyć!"

Michaś Wasilok.

Zakon ab schodach.

Sojmawaja kanstytucyjnaja kamisija zakončyła razhlad zakonu ab schodach u troch čytańniach i pieraniasła jaho na plenum sojmu. Pieršy prajekt byŭ značna źmienieny specyjalnaj padkamisijaj, jakaja i apracawała cełу šerah punktaŭ tak, kab mahli być jany pryniaty bolšaśćju frakcyjami. Ważniejšyja punkty zakonu nastupnyja: Hramadzkija schody ŭ začynienym pamieškańni (nie pasolskija) mohuć być zabaronieny ŭładaju pieršaj instancyi tolki ŭ takim wypadku, kali jany byli sabrany z jaŭnym narušeńniem zakonu ab schodach, abo karnaha kadeksu. Što tyčycca schodaŭ pad adčynienym niebam — dyk takija mohuć być zabaronieny i ŭ tym wypadku, kali jaŭna i biazsprečna pahražajuć hramadzkamu spakoju i paradku. Nowy zakon uwodzić nowy instytut „haspadara schodu". Taki haspadar schodu maje prawa pryzwać kožnaha prysutnaha na schodzie pakinuć miesca schodu pry čym toj, chto nie słuchaje takoha zahadu haspadara schodu — moža być pasadžany ŭ turmu da 3 tydniaŭ, abo aštrafawany da 150 zł. Wielmi ważnaj, tak sama, jość staćcia ab pasolskich schodach. Apošnija mohuć być sklikany biaz specyjalnaha pawiedamleńnia i dazwołu ŭładaŭ. Jany mohuć być zabaronieny ŭładami tolki ŭ tym wypadku, kali jaŭna i biazsprečna pahražajuć hramadzkamu spakoju i paradku. 21 staćcia rehuluje pytańnie ab pieradwybarnych schodach, jakija zhodna z hetaj staćcioj nia mohuć być zarańnia zabaraniany. Tolki ab schodach pad adčynienym niebam musiać być pawiadomleny palicejskija ŭłady za 24 hadz. da pačatku ich.

Zakon hety źjaŭlajecca wynikam niekalkihadowaj pracy kamisii. Treba dumać, što jon budzie pryniaty ŭ sojmie na plenumie, bo Piast i Chryścijanskaja demokratyja adnieślisia da jaho lojalna.

Pry prawiadzieńni ŭ žyćcio zakon hety usio-ž daść mahčymaść samawoli miascowaj administracyi tam, dzie haworycca nia jasna ab schodach, što buduć pahražać hramadzkamu spakoju i paradku. Razumieńnie schodaŭ škodnych hramadzkamu spakoju

---

Nu i što ty z im zrobiš? Nu, dyk ja Was pytajusia, ci pry takich warunkach možna mieć zdarowy žywot. Nie darma kaža mnie maja žonka, choć jana i treciaja, a treciaja žonka, kažuć, jak sonca ŭ studni miesiacy, ale-ž žonka, kiń ty ŭžo hety młyn.

Chaj jon zharyć, dyk ja choć budu wiedać, što ty žywieš na świecie. E-he! kažu ja joj, młyn dobra zastrachawany. A jana iznoŭ. Nu čaho ty lotaješ? Nikoli nie adpačnieš. A ci-ž ja winny, što lublu biehać. Moža dumajecie, što ja maju što niebudź ad hetaj biehaniny? Barani mianie Boh! Naohuł ja zdolny da ŭsiaho. Wy dumajecie što ŭ mianie tolki młyn? O, dyk Wy mylajeciesia. Ja handluju lesam, dastaŭlaju prawijanty ŭ turmu, maju častku ŭ taksie, choć ja i dakładywaju kožny hod. Ach, kab Wy tolki zarablali kožny miesiac, kolki ja dakładywaju. Pawiercie, ja Wam nia worah. Bačycie, ja čaławiek hanarowy, lublu pastawić na swaim, choć tut usio chaj chadyrom idzie, aby wyihrać swajo. U gruncie ja čaławiek niazły, ale kapryzny i wspylčywy i kali začapić moj honar, to ja za siabie nia ručajuś. U dadatak ja ŭporny. Daktary kažuć, što ŭ mianie nerwy sapsuty i žywot chwory. Ale ja nijak nie mahu zrazumieć, što maje supólnaha žywot s nerwami. Dzie nerwy, a dzie žywot? Nerwy pa doktarskaj nawucy, zdajecca, znachodziacca ŭ mazhoch, a žywot dosyć daloka ad ich. Ša, zaraz ja kančaju, čaho Wy tak prystali? Siadziecie jašče chwilinku. Ja-ž Wam chaču raskazać usio točna, kab Wy mianie wysłuchali i skazali mnie, skul uziałasia ŭ mianie heta chwaroba. Ja dumaju, žywot. Moža heta ad taho, što mianie nikoli ŭ chacie niama. A kali ja ŭ chacie, to ja taksama nia ŭ chacie. Heta-ž soramna skazać kamu niebudź, što ja nia wiedaju, kolki ŭ mianie dziaciej i jak ich zawuć. Drenna biez haspadara i biez baćki. Kab Wy pahladzieli moj dom! Zaŭsiody šum, harmidar, padumajcie adzinnaccać dziaciej ad troch žonak. Kali adzin pje harbatu, druhi abiedaje, a kali ja malusia, to tamu chočacca spać. Hety jeść bułku, a toj choča sieladziec. Hety kryčyć mała, a toj prosić miasnoha. Nu, a kali ŭžo sadziacca k stału, to niama naža, čym narezać chleb, a siarod małych zaŭsiody šum, kryk, bojka, choć waźmi, dy ŭciakaj z chaty. I ŭsio heta dziela taho, što ja nikoli nie maju času. A jana, maja žonka, wielmi dobraja, choć nia zusim dobraja, ale nia moža abchadzicca z dziaćmi.

i paradku wielmi šyrokaje i niama mierki, pawodle jakoj možna było by mieryć škodnaść ci niaškodnaść taho ci inšaha schodu.

Z usiaho Świetu.

(APOŠNIJA NAWINY).

POLŠČA.

× Zabastoŭka u Łodzi užo skončyłasia. Abwieščany na minułuju subotu heneralny strajk nie adbyŭsia tamu, što da strajkujučych pramysłowych rabotnikaŭ z usich inšych pryłučylisia tolki piekarnyja i mahistrackija rabotniki. Heta i było pryčynaju taho, što pradstaŭniki rabotnikaŭ pašli na pierahawory z pramysłoŭcami, pry čym pastanoŭlena było pryniać uradowuju prapanowu, jakaja choča pasredničać miž abiedźwumi staranami. Jak pawiedamlajuć polskija hazety, łodzinskija rabotniki jašče ŭ paniadziełak prystupili da pracy.

× U minułuju subotu Polski Urad światkawaŭ imianiny swajho staršyni Maršałka Piłsudskaha. Imianiny Piłsudskaha prajšli kudy pyšniej, jak imianiny Prezydenta Polskaj Dziaržawy Mościckaha. Kali byli imianiny Prez. Mościckaha — Piłsudski pasłaŭ jamu tolki prywitalnuju telegramu, a jak pryšli imianiny Piłsudskaha — Prez. Mościcki zrabiŭ iamu asabistuju wizytu. A jakija parady byli pry hetym pa ŭsich miestach i miasteczkach! Što tolki ŭ Wilni dziejałasia ŭ hety dzień... Z pryčyny imianin swaich Piłsudski zrabiŭ šmat nominacyjaŭ na henərałaŭ i pałkoŭnikaŭ, što majuć zamianić starych endeckich.

× U niamiecka-polskich pierahaworach paŭstała znoŭ pieraškoda. Dziakujučy tamu, što byli adsunuty hałoŭnyja pryčyny, što dawiali da sarwańnia polska-niamieckich pierahaworaŭ — hetyja pierahawory znoŭ naładžywalisia. Až tut raptam znoŭ pieraškoda. Niamiecki pasoł, jaki mieŭ zastupać pry pierahaworaah Niamieččynu — raptoŭna ciažka zachwareŭ. Niewiadoma, ci sprawa tut u sapraŭdnaj chwarobie, ci moža „u dyplomatyčnaj“, fakt tolki, što pierahawory pierarwany.

× Na apošnim plenarnym pasiedžańni Sojmu partyja „Wyzwalenie“ wyniesła niedawieryja Ministru Mejštowiču i Min. Niezabytkoŭskamu. Padtrymali prapazycyju hetu P. P. S., častka sialanskaj partyi i sławianskija mienšaści. Bolšaść z Ch. N., Ch. D. i Piasta hetu prapazycyju adkinuła. Paśla pračytańnia wyniku hałasawańnia pasoł Ballin z N. P. Ch. zažadaŭ, kab na paradak dnia była pastaŭlena prapazycyja niedawieryja całamu Uradu Maršałka Piłsudskaha. Pramowa pasła Ballina była wielmi burnaja i z pahrozami, što praletaryjat piarojdzie da paradku dnia nad fašystaŭskim Uradam Piłsudskaha, kali hety Urad nie adstupić sam. Urešcie Maršałak Sojmu Rataj adabraŭ hołas u p. Ballina, paśla čaho prystupili da hałasawańnia ci prapazycyju Ballina treba stawić na paradak dnia. Pry hetym samyja radykalnyja lewyja partyi z krykam „Dałoŭ fašystaŭski Urad“ pakinuli salu pasiedžańniaŭ. Paśla hetaha pasiedžańnie Sojmu było začyniena.

× 24 sakawika Kanstytucyjnaja Kamisija maje prystupić znoŭ dla razhladu źmieny wybarnaj ordynacyi (paradak wybaraŭ u Sojm i Senat). Uwaŭsich palityčnych polskich kołach wielmi niedawierčywa adnošiacca da hetaj sprawy. Z trudom dasiahnieny pry pomačy Maršałka Rataja kampramis i pawarot u kamisiju pradstaŭnikoŭ lewych partyj i nacyjanalnych mienšaściaŭ, jakija pierš byli wystypili, a taksama raźbieżnaść u pahladach što da hetaj sprawy hawarać za toje, što praca kamisii nia daść nijakich rezultataŭ.

LITWA.

× Hazeta „Junakas Žinas“ danosić z Koŭna, što litoŭskija palityčnyja kruhi strašna zaniepakojeny ŭzrostam emihracyi litoŭskich hramadzian u Ameryku, asabliwa u Paŭdniowuju. Što dnia pakidajuć Litwu 100—200 čaław. Pryčyna emihracyi ciažkaje haspa-

---

Dziela hetaha jany i lezuć joj na haławu. Jana bje ich i kryčyć, ale matka nia baćka. Baćka kładzie na padłohu, nasiače. O, ja pamiatuju, jak baćka siok. Moža Was tak sama baćka siok? Što wy dumajecie, moža i lepš, što Was siakli. Što Wy iznoŭ schapilisia z miesca? Ja ŭžo kančaju. Ja heta Wam raskazwaju nie na darma. Heta dla taho, kab wy zrazumieli, jak ja žywu. Moža Wy dumajecie, što ja wiedaju, kolki ja maju kapitału. Moža być, što ja i bahaty, a moža być, miž nami kab heta zastałosia, ja i biedny. Abo ja wiedaju? Dzeń i noč usie šyjuć. Maješ ci nie, a pasah treba dać. Nu, a kali jošć jašže try darosłyja dački, katorych u adzin dzień možna wiaści pad wianiec. Sprabujcie Wy mieć troch dočak, to Wy tak-sama nie ŭsiadzicie ŭ chacie. Dziela hetaha ja i behaju. Dyk nia dziwa, što ja chory. Prastudziŭsia ŭ wahonie, zjasi nešta ŭ karčmie i žywot chwareje. Adno ščaście, što ja naohuł nia chwarawity, dobra zahartawany ŭ maładzi, nie pałochajcesia, što ja taki chudy i suchi. Heta manie sprawy mianе tak wysušyli. Naohuł, u našaj siamji ŭsie wysokija i chudyja. Ja mieŭ niekalki bratoŭ, dyk jany ŭsie takija byli. Ale ja zaŭsiody był zdarowy čaławiek, nia wiedaŭ što takoje žywot, nia wiedaŭ što takoe doktar. S taho času, jak pačali mnie dawać lakarstwy, piluli, paraški i ziołki, dyk kožny prychodzie z paradaj. Adzin kaža, kab ja byŭ na dyjecie, druhi kaža, kab ja mała jeŭ, a hety zusim kaža, kab ja nia jeŭ. Jak widać, jon sam lubić pajeść dobra. Usie daktary stajać za adno. Toe, što jany lubiać, toje kažuć pryjmać chworamu. Dziŭlusia, čamu heta jany jašče nie skažuć hłytać hrošy. Zwarjawać možna. Adzin doktar zahadaŭ mnie chadzić, ale mnoha chadzić. Dyk pryjšoŭ druhi doktar i zahadaŭ lažać. Nu, dyk dawiedajsia chto z ich bolšy durań, Ale, što kazać. Adzin doktar cełу hod karmiŭ mianie lapisam. Druhi doktar skazaŭ, što heta dla mianie atruta i prypisaŭ niejki žoŭty parašok, Wy napeŭna wiedajecie, što heta za parašok. Prychodžu ja z paraškom da treciaha doktara. I što Wy dumajecie? schapiŭ hety parašok i... razar. waŭ, mnie prypisaŭ ziołki. Ale, kab Wy wiedali, što heta za ziołki. Pakul ja da ich pryzwyčaiŭsia, dyk u mianie ŭsio nutro perawiarnułasia. Kab jamu dastałasia taho, čaho ja jamu žadaŭ, kožny raz, biaručy hetyja ziołki. Heta była dla mianie śmierć. Ale što čaławiek nie biare dla swajho zdaroŭja? Narešcie, kali ja iznoŭ pryjšoŭ da pieršaha doktara i raskazaŭ jamu ŭsio, što stałasia z ziołkami, jon tak

darčaje stanowišča kraju. Litoŭski Urad baicca taho, što, kali emihracyja nie pamienšycca, dyk Litwa nadta asłabicca, bo emihrujuć zwyčajana najžyćciazdalniejšyja siły kraju.

× Z Ryhi pawiedamlajuć, što litoŭski premjer Valdemaras u časie tajnych pierahaworaŭ z łatyšskim ministram Zelensam parušyŭ sprawu zbliženńia miž Litwoj i Łatwijaj. Traktat taki maje być padobny da traktataŭ, zroblenych abiedźwumi dziaržawami z S. S. R. R. Sajuz Litwy i Łatwii mieŭ by być zrobleny suproć Polščy.

Naahuł, jak danosiać z Koŭna, Litwa starajecca ab zbliženńi z bałtyckimi dziaržawami. U zbliženńi Litwy z Estonijaj mieła by pasredničać Łatwija.

ŁATWIJA.

× Paśla śmierci łatyšskaha prezydenta Čakste wielmi žywoj stała sprawa wybaraŭ nowaha prezydenta. Łatyšski socyjałdemakratyčny ŭrad podobna wysoŭwaje i budzie padtrymoŭwać kandydaturu wiadomaha łatyšskaha pieśniara i pryjaciela biełarusaŭ Rajnisa. Buržuaznyja partyi pastanawili wysunuć na stanowišča prezydenta tolki adnaho kandydata, ale jakoha—jašče da hetaha času niewiadoma.

S. S. R. R.

× Jak danosiać z Ryhi, Profintern wysłaŭ da rabotnikaŭ u Šanchaju pawinšawalnuju telehramu, u jakoj asłaŭlaje zaniaćcie Šanchaju kantonskimi wojskami, jak winik kitajskaj rewalucyi. Dalej u telehramie haworycca, što rewalucyja budzie datul niedakončanaj, pakul u Kitai zastaniecca choć adzin eurapejski žaunier, abo choć adzin eurapejski karabiel. Polskija hazety pawiedamlajuć, što ŭ źwiazku z zaniaćciem Šanchaju paŭdniowymi wojskami u Maskwie adbyłasia wialičeznaja demonstracyja rabotnikaŭ, u jakoj brała učaście bolš za 100.000 ludziej. Upadak Šanchaju sawiecki urad razumieje tak sama, jak i pieramohu nad Anhlijaj.

× Paśla doŭhich pierahaworaŭ, jakija wialisia miž francuskim Ministerstwam zamiežnych spraŭ i radawym pasłom u Paryžu Rakoŭskim wyznačany srok na pradoŭžańnie pierahaworaŭ u sprawie daŭhoŭ rasiejskich, astaŭšychsia jašče z carskich šasoŭ, na 20 sakawika h. h. U Paryž pryjechała užo Radawaja delehacyja ŭ poŭnym składzie.

Italjanska-Juhasławianskaje nieparazumieńnie.

× Wiečna kipučy Bałkan, jaki tak časta bywaje pryčynaju wialikich wojnaŭ—znoŭ pačynaje azywacca. Naśpieŭ tam kanflikt miž Italijaj i Juhasławijaj, pryčynaj jakoha źjaŭlajecca malenkaja dziaržawa Albanija.

Pryčynaj hetaha kanfliktu jošć niadaŭna zaklučany juhasławianska-italjanski dahawor u Tiranie ŭ Albanii. Juhasławianski urad niezdawoleny tym, što Italija, zaklučyŭšy dahawor z Albaniaj, uciahnuła apośniuju ŭ kruh swaich upływaŭ, tamu jon pačaŭ silnuju proci italjanskuju prapahandu. Z druhoha boku serbskija wojski hatujucca da zbrojnaj interwencyi ŭ Albanii i da pryłučeńnia paŭnočnaj častki Albanii da Juhasławii. Kiruje hetaju akcyjaj wajskowaja arhanizacyja „Biełaja ruka", u skład jakoj uwachodziać usie siabry heneralnaha štabu. U adkaz na heta aficyjalny orhan italjanskich fašystaŭ pamiaściŭ wostruju pieraściarohu ŭ adnosinach da Juhasławii, u jakoj skazana, što italjanskija fašysty nia buduć pryhladacca spakojna da juhasławianskaj akcyi. Aprača hetaha Italjanski urad pieradaŭ Juhasławianškamu uradu wostruju notu pratestu. Nota daje cely šerah faktaŭ, jakimi dawodzić, što Juhasławija hatujecca da azbrojenaha napadu na Albaniju. Da hetaj noty tak sama pryłučyŭsia anhielski pasoł u Biełahradzie. Juhasławianski ŭrad zapiarečyŭ ŭsim wiestkam, što hatujecca da azbrojenaj interwencyi ŭ Albanii.

Nowyja wiestki ab nieparazumieńni hetym ćwierdziać, što Anhlija i Francyja pastanawili sprabawać pasredničać u kanflikcie miž Italijaj i Juhasławijaj. Kab ačyścić siabie ad zakidaŭ, Juhasławianski ŭrad zaprapanawaŭ zrabić na swajej hranicy mižnarodnuju ankietu, ad čaho i italjanski urad nie admaŭlajecca.

razhniewaŭsia na mianie i kryčučy skazaŭ; „Ja-ž Wam prapisaŭ lapis, to čaho Wy lotajecie, jak warjat ad adnaho doktara da druhoha". Ja pačaŭ jaho supakoiwać, kažučy: ša - ša, Wy-ž nie adzin na świecie, kantraktu z Wami nie padpisywaŭ, a toj doktar tak-sama choča žyć, u jaho tak sama žonka i dzeci. A hety rasčyrwanieŭsia i zahniewaŭšyś skazaŭ: idziecie da taho doktara. Ja-ž jamu kažu, kali mnie treba budzie, to ja i sam pajdu, a tym časam pałažyŭ jamu hrošy. Dumajecie, što jon nia uziaŭ, oho, hrošy jany lubiać. Wiedajecie, što jany bolš lubiać hroszy, jak my, prostyja ludzi. Kab sieśći i wysłuchać dobra chworaha, heta to nie, lišniaha słowa nie pazwolać jany skazać. Woś adnojčy byŭ ja ŭ doktara, jakraz u Wašaha znajomaha, nie chaču ja pa imieni jaho nazywać. Jak tolki ja zajšoŭ, nie paśpieŭ jašče i słowa skazać, a jon mnie kaža ŭžo raspratacca i kab ja loh na kanapu. Što takoje? Zapraŭdy jon choča miane wysłuchać? Chočacie mianie wysłuchać? Kali łaska. Wysłuchajcie mianie. Ale čamu jon nia choča hawaryć? Što mnie z taho, što jon mianie wysłuchaje i wystukaje, kali jon nia choča hawaryć. O, na heta jon nia maje času. Tam, kaža jon, za dźwiaryma čakajuć ludzi ŭ kalei. Ciapier u Was nowaja moda, kalei, ŭsio roŭna jak na wagzale, abo na počcie za markami... Što? Wy tak sama nia majecie času. U Was tak sama kalejka? Wy-ž jašče małady doktar, dyk jakim čynam ŭ Was kalejka. Kali Wy tak budzecie siabie wiaści, to hora budziecie Wy mieć a nia praktyku... a hniewacca tak sama nia treba, bo ja nia dumaju ŭsio heta darma, ja nie taki čaławiek, katory choča niešta darmu i, chacia Wy nie chacieli mianie wysłuchać da kanca, ŭsiož-taki adno da druhoha nie naležyć i ja Wam zapłaču. Što? Wy nia chočacie brać? Ja siłaj dawać Wam nia budu. Peŭna Wy majecie z čaho žyć! Napeŭna Wy žywiacio z kuponaŭ, u Was raście... nu chaj Wam Boh pamahaje, kab u Was rasło i rasło. Bywajcie! Wybaččie, što ja ŭ Was stolki času zabraŭ... Na heta Wy-ž doktar.

Albanski pasoł u Biełahradzie zajawiŭ pradstaŭnikom presy, što jon nia wieryć u mahčymaść pierawarotu u Albanii, jaki-b mieŭ zrabić Šefket-Beg i z druhoha boku wieryć u pryjacielskija adnosiny Juhasławii da Albanii. Winu nieparazumieńnia apošniaha stawić Albanski pasoł na rachunak čužych, škodnych abiedźwum dziaržawam, čynnikaŭ.

Z druhoha boku nosiacca ŭ pawietry čutki ab tajnych pierahaworach miž Italijaj i Baŭharyjaj.

KITAJ.

Paŭdniowyja-Kantonskija wojski ŭžo zaŭładali Šanchajem. Kitajskaja častka miesta ŭžo zaniata imi. Na znak salidarnaści z Kantoncami, rabotniki, što znachodziacca ŭ eurapejskaj čaści miesta, zabastawali; lik bastujučych užo dachodzić da 150 tysiač. Paŭnočnaja armija, što znachodzicca pad kiraŭnictwam Čan-Tso-Lina — najmita čužych dziaržawaŭ — pastupowa raskładajecca. Žaŭniery cełymi toŭpami pierachodziać na storanu kantoncaŭ, abo napadajuć i rabujuć u mieście i wakolicach. Mižnarodnaja častka apanawana jašče wojskami eŭropejskimi, japonskimi i amerykanskimi. U hetaj čaści miesta žywie kala paŭtara miljona kitajskaha praletaryjatu, jakoha europejskija eksploatatary tak bajacca, što ŭ mieście abwieścili wyniatkowy stan. Adnak, europejcy chočuć baranić swajej majemaści da kanca. Toje samaja dumajuć rabić i amerykancy.

Chronika Zachodniaj Biełarusi.

× **Žjezd pradstaŭnikoŭ Hurtkoŭ T-wa Biełaruskaje Škoły u Kosaŭskim pawiecie.** U niadzielu 20 hetaha miesiaca adbyŭsia u m. Kosawie źjezd pradstaŭnikoŭ Hurtkoŭ T-wa Biełaruskaje Škoły Kosaŭskaha paw. U Žježdzie pryniało učaście 80 čaław. z roznych kutkoŭ Kasaŭskaha paw. Źjezd załažyŭ Akružnuju Uprawu T-wa Biełaruskaje Škoły na Kosaŭski pawiet. Pradstaŭnikom ad Hałoŭnaje Uprawy T-wa Biełaruskaje Škoły ŭ Wilni byŭ staršynia Uprawy senatar Ułasaŭ. Padrobnuju sprawazdaču ab zjeździe padamo ŭ nastupnym numary.

× **Lekcyja u Narodnam Domie Centralnaha Hurtka T-wa Biełaruskaj Škoły u Wilni** adbyłasia u subotu 19 het. miesiaca na temu: „Ziamielnaje pytańnie ŭ Biełarusi". Pračytaŭ jaje student Zianiuk. Lekcyja dała wielmi šmat cikawych dadzienych i zacikawiła słuchačoŭ napaŭniajučych salu Narodnaha Domu. Jak widzim, lekcyi ŭ Narodnym Domie Wilenskaha Centralnaha Hurtka T-wa čytajucca systematyčna kožnuju subotu.

× **Nowyja Biełaruskije miesiačniki.** Užo wyšła z druku pieršaja knižka biełaruskaj časopisi dla dziaciej „Zaranka". Časopiś knižnaha farmatu, 16 star. z pryhožaj wokładkaj. Zmiest adpawiadajučy dziaciom dawoli cikawy. Naahuł časopiś robić dobraje ŭražańnie. Treba spadziawacca, što jana budzie spatkana małymi čytačami, dla jakich pryznačajecca, z radaściaj i wykanaje uzłožanyja na siabie zadańnia. Wydaje i redahuje časopis p. L. Wojcikawa, jakaja daŭno ŭžo pracuje nad dziacinaj biełaruskaj litaraturaj. Adras redakcyi: Wilnia, Wilenskaja 12.

Wyšaŭ z druku taksama sielska-haspadarčy miesiačnik „Sacha", jaki zjaŭlajecca pradaŭžeńniem „Sachi", što wychadziła pierad wajnoj, bo i wydawiec toj samy — senatar Ułasaŭ. „Sachu" našy sialanie spatkajuć peŭnież z wialikim zadawaleńniem, bo daŭno ŭžo adčuwałasia patreba padobnaj časopisi. Źmiest jaje čysta sielska-haspadarski, farmat knižny star. 16. Adras redakcyi: Wilnia, wul. Św. Hanny 2—3.

Na dniach maje wyjści nowy miesiačnik litaratury i kultury „Rodnyja Honi".

× **40 uhodki Alesia Haruna ŭ Wialejcy paw.** 12 sakawika h. h. Wialejskim Hurtkom T-wa Biełaruskaje Škoły byli adświatkawany 40 uhodki Alesia Haruna.

Nia hledziačy na toje, što ŭ hety dzień ukrainskaja trupa stawiła dość cikawuju pjesu, što dla Wialajčan aznačaje świata, bo za całuju zimu niwodnaha spektaklu ŭ Wialejcy nia było, hramadzian biełarusaŭ byŭ poŭny Narodny Dom. Wiečaryna prajšła dosyć uračysta. Partret Haruna byŭ piekna udekarawany kwietkami i nacyjanalnymi štandarami.

Raspačałasia wiečaryna maršam „My wyjdziem ščylnymi radami", bo himna pšodoŭnik nia daŭ piajać.

Paśla maršu słuchačy paznajomilisia z biohrafijaj Alesia Haruna, zatym z jaho tworami. Siabrami teatralnaj sekcyi byli pradeklamawany wieršy A. Haruna, jakija kančalisia hučnymi wopleskami.

Paśla referatu słuchačam było zaprapanawana, u pamiać, tak rana ad nas adyšoŭšaha narodnaha biełaruskaha paeta, ustać i prasłuchać chaŭturny marš, što było i zroblena. Končyłasia wiečaryna skokami, jakija raspačalisia lawonichaj.

Treba kožnamu biełarusu pomnić, što usie adyšoŭšyja ad nas darahija nam ludzi pawinny być šanawany, ale nia treba zabywać i taho, što nam astaŭšymsia astałasia spadčyna, heta — „Baraćba za swaju nacyjanalnuju kulturu".

My nie pawinny doŭha sumawać pa stračanych baraćbitach, a nadalej pradaŭžać, imi raspačatuju rodnuju kulturnuju pracu ŭ wa ŭsich jaje halinach.

Dyk usie świadomyja biełarusy na kulturny front!.. Treba padniać našu aświetu na takuju wyšyniu, kab jana zraŭniałasia z kulturaj našych sławianskich bratoŭ. Treba dakazać, što i ŭ nas jość zdolnaści, što i my majem swaju kulturu.

Da pracy biełarusy! U joj my zdabudziem świet, što aświecić i sahreić našu Baćkaŭščynu.

Wialejskaja Akružnaja Uprawa T-wa Biel. Škoły.

× **Hramada i N. P. Ch. nielehalnyja.** Pa zahadu Ministra Ŭnutranych Spraŭ Biełaruskaja Sialanska-Rabotnickaja Hramada i N. P. Ch. abwieščany nielehalnymi. Z hetaha času prynaležnaść da hetych partyjaŭ budzie karacca zakonam.

× **Anafiema na świaščenika Hapanowiča.** U minułuju niadzielu ŭ Ramanŭskaj prawasł. carkwie ŭ Wilni, u časie uračystaha nabaženstwa Wilenska-Trocki protojerej Bielajeŭ kinuŭ anafiemu na świaščennika hetaj carkwy Hapanowiča, za toje, što jon pierajšoŭ na unijactwa.

× **Polskaja časopiś na biełaruskaj mowie.** Užo wyšli try numary tydniowaj časopisi „Biełaruski Dzień". Časopiś wydajecca za uradowyja hrošy pad redakcyjaj p. Umiastoŭskaha, jaki kališ pryjmaŭ učaście ŭ biełaruskim ruchu, ale daŭno užo adyjšoŭ ad jaho. Da nas dachodziać wiestki, što u časopisi supracoŭničaje piśmiennik M. Kościewič, što kališ redahawaŭ wałejšaŭski „Hramadzki Hołas" i byŭšy

lidar biełaruskich eseraŭ Mamońka i Paŭlukiewičaŭ pryjaciel p. Šyškoŭ. Adnym słowam usiaho pa trochu.

Padobnaja časopiś wychodzić i ŭ Horadni pad zahałoŭkam „Biełaruskaja Dola" i pad redakcyjaj Wałejšy.

× **Biezrabocica ŭ Wilni.** Za minuły tydzień stan biezrabotnych u Wilni pradstaŭlaŭsia tak: hutnikaŭ—1, metaloŭcaŭ 327, budaŭlanych rabotnikaŭ 650, inšych wykwalifikawanych 1344; niewykwalifikawanych 1590; sielska hasp. rabotnikaŭ 2881 i intellhientnych pracaŭnikoŭ 1390, razam—5590. Z ich 1850 atrymoŭwaje padtrymańnie.

× **Horadzienskaja Akružnaja Uprawa Towarystwa Biełaruskaje Škoły** abwiaščaje **rehistracyju** ŭsich biełaruskich wučycialoŭ, jakija žywuć na terytoryi Horadzienskaha pawietu. Rehistracyja budzie ciahnucca da 1 krasawika s. h. Pry rehistracyi treba pradstaŭlać dakumenty, jakija sćwiardžajuć wučycielskuju prafesiju.

Chto nia moža źjawicca asabista pa jakim kolečy pryčynam, to treba ŭ piśmie padać nastupnaje: 1) imia i proźwišča, 2) dzie žywie, 3) kolki maje hadoŭ, 4) dzie i ŭ jakim hodzie i jakuju skončyŭ školu, čy wučycielskuju seminaryju, 5) čy maje polskaje abywatelstwa, jakija dakumenty ab hetym mohuć świedčyć.

Listy prosiać kirawać na imia Uprawy: m. Horadnia, Parachawaja wul., Nr. 4, p. 42.

Staršynia **Jaz. Balicki.** Sekretar **Zm. Kułakoŭski.**

× **Biełaruskaje Wydawieckaje T-wa** pawiedamlaje, što wyjšli z druku i pradajucca ŭ kniharni T-wa hetkija knižki:

A. Smolič: „**Zorka**" I č., lemantar—cana 70 hr. L. Hareckaja: „**Rodnyj kraj**" III-IV č., knižka dla čytańnia. A. Harotny „Lekary i leki", kamedyja ŭ 1 akcie c. 30 hr. U. Hałubok: „**Sud**", pjesa ŭ 1 akcie c. 50 hr.

Wyjšła z druku „**Chrestamatyja nowaj biełaruskaj literatury**", ułožanaja I. Dwarčaninam, wypusk I (Jadwihin Š.; K. Kahaniec, A. Paŭłowič i Ciotka) c. 1 zł. 50 hr; II wypusk chrestamatyi (J. Kupała i J. Kołas), a taksama ŭhodkawaje wydańnie tworaŭ J. Kołasa.

Drukujecca III wypusk chrestamatyi (A. Harun, Z. Biadula i inš.).

Wyšła z druku pjeska ŭ adnej dziei A. Harotnaha „Dwa žanichi" (łacinkaj), cana 30 hr.

× **Inšyja wydańni.** Nadrukawana i pradajecca: J. Kołas. „**Kazki žyćcia**", Wydawiectwa B. Kleckina A. Paŭłowič. „**Snapok**", Wyd. U. Znamiaroŭskaha. Drukujecca N. Arsieńniewa „**Wieršy**".

Wyšła z druku i pradajecca ŭ Kniharni Bieł. Wyd. T-wa Wilnia, Wastrabramskaja 1. Paŭlinka sceny z šlachockaha žyćcia u 2-ch aktach Janki Kupały. Cana 70 hr. z pierasyłkaj pa pošcie 85 hr., zakaznym drukam 1 zł. 15 hr.

Flirt „Załoty" ŭ biełaruskaj mowie. Wiasiołaja tawaryskaja hulnia. Cana 1 zł. 10 hr., z pierasyłkaj 1.30, zakaznym drukam 1.55. Wypisać možna z Biełaruskaj Kniharni Wilnia, Wastrabramskaja Nr. 1.

× **Tanny prodaž knih.** Biełaruskaje Wydawieckaje T-wa abwiaščaje z 15 sakawika da 15-ha krasawika h. h. tanny prodaž hetkich knižak: „**Zorka**" č. I zamiest 70 hr. — 35 hr. „**Rodny Kraj**" č. I zamiest 1 zł. 20 hr.—60 hr. „**Rodny Kraj**" č. III i IV zamiest 1 zł.—50 hr. Kalendar adryŭny zamiest 1 zł. 30 hr.—1 zł. Kalendar knižka zamiest 1 zł. 50 hr.— 1 zł. Ścienki dla kalendaroŭ zamiest 20 hr. — 10 hr.

Hramadzianie! Śpiašajciesia wypisać knižki jak najchutčej, bo miesiac tannaha prodažu prabiažyć chutka i knižki buduć pradawacca znoŭ pa zwyčajnaj canie.

× **Kanfiskaty.** Pa zahadu Kamisara Uradu na m. Wilniu skanfiskawana adnadnioŭka „Wodklič", za bolšaść artykułaŭ i karespandencyjaŭ.

Pa zahadu Kamisara Uradu na miesta Wilniu skanfiskowany apošni numar „Sialanskaj Niwy" za pieradawicu, abhawarwajučuju 9 je ŭhodki abwieščańnia Niezaležnaści Biełarusi.

Polskija hazety pawiedamlajuć, što skanfiskawana žydoŭskaja hazeta „Wilner Tog" (Wilenski Dzień) za toje, što ŭ adnym z artykułaŭ abaraniaje jana Biełaruskuju Hramadu, abwieščanuju hetymi dniami nielehalnaj partyjaj.

Karespandencyi.

Ksiondz Hadleŭski adhawarwaje ludziej ad „Narodnaha Zownu" (Wialejski paw.).

Pačuŭ ja niejak, što ksiondz Hadleŭski wyjaždžaje z Žodzišak i tamu pradaje swaju majemaść i až za 20 wiorst pryjechaŭ, kab što niebudź kupić. Praŭda što ničoha i nia kupiŭ, ale za toje pahawaryŭ z ksiandzom, jaki šmat čaho mnie hawaryŭ i raiŭ. Kali-ž ja jamu skazaŭ, što chaču wypisać hazetu „Narodny Zwon", to jon usimi sposabami staraŭsia adhawaryć mianie ad hetaha. Pierš za ŭsio ačarniŭ „Narodny Zwon", kažučy, što heta hazeta wielmi drennaja, biazbožnaja, krywadušnaja, ale najhorš dyk toje, što jana kamunistyčnaja... Kali-ž ksiondz pabačyŭ, što ŭsie hetyja jaho nahawory mała na mianie ŭčynkujuć, što ja ŭsio-ž nie admaŭlajusia ad „Narodnaha Zwonu" — pačaŭ mianie strašyć aryštam: „kali budzieš čytać „Nar. Zw.", dyk ciabie pasadziać" skazaŭ jon mnie i pačaŭ uhawarywać wypisać „Biełaruskuju Krynicu", jakuju až nadta užo raschwaliŭ: „Krynica" i pabožnaja i praŭdziwaja i takaja užo dobraja, što prosta wylečywaje ŭsie rany dušy. Urešcie prapanawaŭ mnie zhadzicca na „Krynicu" darmawuju, jakuju jon by sam dla mianie wypisaŭ. Dy ja i tak dobra wiedaŭ, što ks. Hadleŭski za darma „Krynicu" razdaje całamu wokruhu, abo wypiswaje i tak sama za darma. Wiedaju dobra toje, što ks. Hadleŭski piša u „Krynicu" ab Žodziškach, Dyk nie prystali da mianie ksiandzoŭskija namowy, usioroŭna wypišu „Narodny Zwon", bo jonnam sialanam bližej jak „Krynica".

Sielanin.

Ad Redakcyi: Nas wielmi dziwić, što ksiondz Hadleŭski, jakoha, nia hledziačy na raźbiežnaść u pierakananiach, my zaŭsiody pawažali, jak baraćbita za praŭdu, robić padobnyja rečy.

× **Adčynieńnie biblijateki - čytalniu** w. Buły, Kosaŭskaha paw.

U w. Bułach adčyniena bibl.-čytalnia. Prysutnych siabroŭ pry adčynieńni biblijateki-čytalni było 70 ča-

ławiek i ŭsie byli ŭ dobrym nastroi. Biblijateka-čytalnia prywiedziena da paradku, maje stały i łaŭki. Knih maje kala 100 štuk i zroblena achwiara na partrety biełaruskich dziejačoŭ i piśmiennikaŭ i na wypisku ich u biblijateku-čytalniu.

Pry adčynieńni była skazana pramowa zahadčykam biblijateki nastupnaha źmiestu:

Darahija bratki biełarusy! Dziakujučy Bohu i dobrym ludziam, prostaja našaja mowa, a jepš biełaruski jazyk, žywučy wiakami i zachoŭwajučy starasławianskuju mowu ciapier ažyŭlajecca i ŭzmacniajecca ŭsialakimi knihami i sposabami tych ludziej, hałaŭniejšaja zadača jakich pašyrać aświetu, kidajučy zierniaty hetaje pracy na biełaruskuju ziamlu. Duša maja radujecca, što z našaju śmierciu nie zahinuć płady našaje pracy i daduć wialiki pačatak uradžaju knižnaha na patrebnuju aświetu rodnaha biełaruskaha narodu. Pryhladziecieśia, bratki, na našych kruhom susiedziaj, katoryja haworać na swajoj rodnaj mowie i hramatu majuć, a pa joj iduć, jak pa drabinie da aświety na ŭsiaświetnych mowach, wypiaradžajučy adzin adnaho. Hladzicie, bratki, jak nas wypiaradžajuć druhija ludcy. Darahija bratki, nie padawajmasia. Biaremsia za nawuku, zakładajma škoły, narodonyja damy, dzie my mnoha ubačym i pačujem, pačynajučy z rodnaj mowy i druhim wywučymsia, chto da hetaha maje dar Božy. Ale pašoŭšy da druhich nia zapaminaj i swaje biełaruskaje mowy, a zirni na biełaruskuju knihu i na mowu i prypomni, što za świata siońnia ŭ našaj rodnaj wioscy, jakoha nia było da hetaha dnia. Padumajcie, bratki, što heta zapraŭdy jość wialikim dniom dla nas, by my ŭ ciomny dzień uhledzili świet, jaki budzie świacić dla nas i našym dzietkam da kanca wieku. My pawinny radawacca, što ŭ našaj rodnaj wioscy jość takoje ščaście i šanawać i pawažać słowam i dušoj tych ludziej, jakija starajucca zapalić i zapalili hety świet dla nas. My pawinny nazaŭsiody pałažyć u dušy hety dzień i našym dzieciam zastawić, što my dla ich stwaryli. Padumajcie, bratki, što my ciapier dačakali taho pasiewu, što wiakami dla nas siejali našyja siejacieli, jakija siadzieli za kratami, ale my pawinny žać pasiejanaje i pawinny zasiawać i staranna źbirać heta pasiejanaje, kab nie prapała ni adnaho zierniaci, ni adnaho kałasku hetaha pasiewu. Darahija bratki, ja chaču wam skazać, jak wybrany wami, što takoje biblijateka, chacia kažny z was wiedaje, jakuju my pawinny mieć pašanu da jaje. Biblijateka jość ziarnom, jakoje prynosić dobry płod. Biblijateka jość świet, pry jakim možna bačyć usio darohi.

Darahija bratki, ja budu peŭnym, što hetyja maje słowy da was nie zastanucca miortwymi, a buduć wam dobrym prykładam i daduć achwotu prychodzić i padtrymliwać biblijateku ŭsialakimi sposabami.

Darahija bratki, my pawinny radawacca i prychodzić da hetaha domu, bo my niaraz jaho ŭbačym i pačujem mnoha usialakich nawin i zdabudziem bolš rozumu. Našyja dziady nia wiedali, što heta za słowa jość b i b l i j a t e k a, bo tut nia było taho świetu, jaki świaciŭ-by choć, jak miesiac, bo tut panawała ćma i hwałt čužych.

Darahija bratki, ja kančaju swaju pramowu i dziakuju tym ludziam, katoryja staralisia i starajucca dać hety świet. Ludziej tych my pawinny šanawać i pawažać, jak swaich praświacicielaŭ, katorym kryknіem adzinahałosna: „Niachaj žywie Biełarus". „Niachaj žywuć pracaŭniki aświety". „Niachaj žywuć biełaruskija pasły i kulturnyja dziejačy". „Niachaj žywuć pracaŭniki i siabry našaje biblijateki".

13. III. 1927 hodu.

Zahadčyk biblijateki - čytalni
(—) **Jakub Makarewič.**

Jak žywuć chłopcy u našaj wioscy. (Baranawicki paw.)

Chłopcy na wiečarynie ŭ wioscy Iwankawičy zarezali swajho kalehu Andreja Stalarčuka i z hetym nabralisia šmat kłopatu. Siarhiej Apanasiuk, jaki zarezaŭ Andreja Stalarčuka da hetaha času siadzić u turmie ŭ Słonimie, a inšyja chłopcy, užo pa niekalki razoŭ chadzili ŭ Baranawičy na dapros da prakurora. Da hetaha času kanca hetaj sprawy nia widna.

Toje samaje było i ŭ wioscy Zwiarouščynie, dzie paranilisia chłopcy nažami na wiečarynie. Chłopcy maładyja majuć šmat enerhii dyk zamiast taho, kab rabić karysnuju raboty na kulturnaj niwie, kab twaryć kulturna - aświetnyja arhaniyacyi— panapiwajucca na wiečarynach i paśla pačynajuć arudawać nažami ci kałami. Ci nie para Wam bratki apomnicca i uziacca za pracu kulturnuju, jakoj u nas nie pačaty kut? Ci ŭ Was jość achwota tolki da błahoha? Pračniciesia braty darahija, źwiarniciesia lepš na praŭdziwy šlach, na šlach što wiadzie nas da wyzwaleńnia z pad jarma ciemry tak močna nas apanawaŭšaj. Załažycie choć adzin Hurtok T-wa Biełaruskaje Škoły, choć adnu biblijateku-čytalniu, dzie možna było by aznajomicca z rodnaj literaturaj, z tym što robicca na świecie; adčynicie Narodny Dom, dzie možna było by rabić razumnyja hulni zamiest durnych wykruntasaŭ dy bojak až da śmierci! Takaja praca prywiadzie nas da uświedamleńnia i dašć nam šmat karyści. *Mak . . . .*

Redaktar **K. Choniaŭka.** Wydawiec **I. Miatła.**

Tow. Wyd. „POGOŃ", Druk. „PAX", zauł. Sw. Ignacego 5.